

عنوان مقاله:

نقش مورفودینامیک دیرینه رودخانه کرخه در تجلی ساختار فضایی دشت آزادگان

محل انتشار:

فصلنامه جغرافیا و مخاطرات محیطی، دوره 2، شماره 8 (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 13

نویسندگان:

فاضل ایران منش - عضو هیات علمی وزارت جهاد کشاورزی، تهران، ایران

مهران مقصودی - دانشیار ژئومورفولوژی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

ابراهیم مقیمی - استاد ژئومورفولوژی دانشگاه تهران، تهران، ایران

مجتبی یمانی - دانشیار ژئومورفولوژی دانشگاه تهران، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

از ویژگی های بارز رودخانه کرخه در غرب استان خوزستان به ویژه درشت آزادگان، دینامیک فعال آن است. بررسی این پویایی و تعیین نقش آن در ایجاد مخاطرات محیطی و ساختار فضایی منطقه، مستلزم شناخت مورفودینامیک رودخانه از گذشته تا حال براساس شواهد رسوبی و هیدرومورفولوژی است؛ زیرا مورفودینامیک رودخانه ها به خصوص در دشت های سیلابی معلول شرایط رسوب گذاری و وقایع محیط شناسی مانند تغییرات آب و هوایی تغییرات سطح آسا آب هاست. بدین منظور، پس از جمع آوری داده ها، تغییرات مسیر رودخانه و شرایط محیط های رسوبی به عنوان متغیر مستقل و عناصر فضایی مانند تغییر در اندازه ذرات رسوبی، تپه های ماسه ای، کاربری های کشاورزی، مسکونی و غیره به عنوان متغیرهای وابسته در نظر گرفته شدند. ابتدا با استفاده از روش های پردازش بر روی تصاویر ماهواره ای لندست سال های 2002، 1998، 1993، 1990 میلادی و سنجیده Liss از ماهواره IRS هند سال 2006 میلادی و ثبت نقاط شاخص در بازدیدهای میدانی، مسیرهای متروکه بازسازی و مسیرهای فعال بررسی شدند. در ادامه با تطبیق مسیرهای رودخانه با سایر لایه های اطلاعاتی، دو مغزه رسوبی در محل های رفیع و جفیرتا عمق 10 متری به منظور تعیین رابطه بین قطر ذرات رسوبی با شرایط سیلابی و محیط های رسوب گذاری گرفته شد. نتایج نشان داد، سه توالی رسوبی با شرایط اقلیمی مرطوب و کاهش قطر ذرات رسوبی در اعماق (3-4، 4-5، 6-10 متری) و دو دوره با شرایط اقلیمی خشک به همراه افزایش قطر ذرات رسوبی در اعماق (5-6 و 3-4 متری) را می توان در مغزه ها تشخیص داد. شرایط اقلیمی خشک به همراه عقب نشینی خط ساحلی در هولوسن میانی سبب شد، دلتای کارون و کرخه توسعه پیدا کرده و جابجایی و تغییر مسیرهایی نیز در بستر این رودخانه ها پدیدار شود. این تغییرات در مسیر روستای عبدالخان تا تالاب هویزه دارای حداقل دو تغییر شکل پلان خم رودخانه و چندین مسیر متروکه طبیعی می باشد. به دلیل سرعت و تنش برشی، خم ها با پدیده انتقال و گسترش همراه بوده و ضمن ایجاد خسارت به اراضی کشاورزی و مسکونی، موجب جابجایی آن ها نیز شده است.

کلمات کلیدی:

دشت آزادگان، کرخه، رسوب، ساختار فضایی، مخاطرات محیطی و مورفودینامیک رودخانه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/629554>

